Cyprián

De zelo et livore 16

Každého dne měj ve svých rukou Boží slovo, Pánovy myšlenky na své mysli a nikdy se nepřestávej modlit.

De oratione dominica 35

„Jestliže ve svatých Písmech pravým sluncem a pravým dnem je Kristus, nevyjímají žádné hodiny, aby se tak Bohu často, ba stále klaněli. Proto my, jsme v Kristu, to jest v slunci a v pravém dni, prodlévejme po celý den v prosbách a modleme se. Když pak podle zákonitého běhu světa vzájemným nastoupí vrátivší se noc, prosící nemohou mít žádné škody z nočních temnot, poněvadž pro syny světla i v noci je den. Kdy je totiž beze světla ten, který má Světlo v srdci? Nebo kdy nemá slunce a dne ten, jemuž je sluncem a dnem Kristus?

Ad Donatum

3. 1. Jednou jsem ležel v temnotách temné noci, byl jsem jako pohazovaný mořem světa, které mě vrhalo do všech směrů, nejistý, jaké cesty se přede mnou otevírají, ale byl jsem celý rozházený a nebyl jsem si vědom vlastního života. Daleko od pravdy a od světla jsem měl za to, že by bylo nesmírně těžké to, co mi Boží milosrdenství slibovalo, že mě přivede ke spáse. Považoval jsem snad za obtížné moci se znovu narodit a odložit předchozí zvyklosti, i když křest ve vodě obnovoval k novému životu. Stejně tak jsem považoval za obtížné, aby člověk změnil své smýšlení, aniž by přitom změnil svou fyzickou podobu.

Epistula 20, 1

Podle učení Pánova, když propuklo z nenadání první velké pronásledování a vícekrát si mě nepřátelský a rozběsněný dav řevem žádal, nezajímal jsem se ani tak o své bezpečí, ale o pokoj celého společenství. Tehdy jsem se načas vzdálil, abych tolik neprovokoval svou přítomností již započaté pozdvižení.

Epistula 10, 5

Nejdražší bratři, vězte, že i nám nedávno dostalo napomenutí v podobě vidění: totiž že podřimujeme při našich modlitbách a že se modlíme málo.

Epistula 66, 10

Vzpomínám si na to, co mi bylo ukázáno, ba co Pán svou božskou autoritou nařídil svému poslušnému a pokornému služebníkovi. V tom, co se uráčil ukázat ve svých zjeveních, řekl následující slova: ‚Kdo nevěří Kristu, když si vyvolí biskupa, naučí se později věřit Kristu, až uvidí, jak se kněz (=biskup) hájí.

Epistula 16, 4

Bůh nás volá a neváhá nás napomínat dnem i nocí. Kromě nočních vidění existují také nevinné děti v naší blízkosti, které i během dne dostávají vnuknutí od Ducha svatého. Během extáze vidí, slyší a hovoří o tom, co nám Pán chce říci.

Epistula 55, 24

Církev je z Kristovy vůle jedna, i když se dělí na mnoho údů, rozesetých po celém světě. Tak také biskupský úřad je jediný a je představován množstvím biskupů, kteří mezi sebou nacházejí soulad. Novatián ale navzdory tomu, co Bůh stanovil a proti jednotě katolické církve, která všude udržuje jednotu ve všech svých rozličných částech, se snaží vytvořit lidskou církev.

De unitate ecclesiae

6. Kristova nevěsta nemůže cizoložit: je neporušená a čistá. Zná jeden dům a v nevinném studu si chrání posvátnost jediného lože. Ona nás opatruje pro Boha, ona synům, jež porodila, uděluje království. Kdokoli se od církve odděluje, spojuje se s cizoložnicí a vylučuje se z církevních zaslíbení. Kdo opouští Kristovu církev, nedojde ke Kristovým odměnám. Je cizincem, bezbožníkem, nepřítelem. Kdo už nemá církev za matku, nemůže mít Boha jako otce. Což se někdo mohl zachránit, když byl mimo Noemovu archu? A zachrání se, když bude mimo církev? … Pán říká: „Já a Otec jedno jsme.“ A znovu se píše o Otci, Synu i Duchu svatém: „Ti tři jsou zajedno.“ A někdo věří, že tato jednota, kterou pevně ustanovil Bůh a která závisí na nebeských svátostech, může být v církvi rozdělena nebo roztrhnuta svévolným rozkolem? Kdo tuto jednotu neudržuje, nedodržuje ani Boží zákon, nemá víru v Otce a Syna a ztrácí život i spásu.

7. Toto tajemství (*sacramentum*) jednoty, toto pouto svornosti, které se nedá přetrhnout, nám v evangeliu ukazuje suknice Pána Ježíše Krista. Ta nebyla ani z části rozdělena nebo roztržena. Naopak, komu z losujících o Kristovy šaty, suknice, jíž Kristus nosil, připadla, obdržel ji neporušenou a nerozdělenou. Písmo svaté o tom hovoří: „Suknice byla nesešívaná, v jednom kuse setkaná odshora až dolů. Řekli si tedy: Netrhejme ji, ale losujme o ni, komu připadne.“ On byl nositelem jednoty pocházející shůry, to znamená z nebe od Otce. Suknice nemohla být nijak roztržena tím člověkem, který ji přijal do vlastnictví, nýbrž zůstala v celku: byla pevná a nerozdělená. Kdo roztrhává a rozděluje Kristovu církev, nemůže vlastnit Kristovy šaty.

23. Bůh je jeden, jeden je i Kristus a jedna je jeho církev i víra jedna; lid je spjat v pevné jednotě těla, která drží díky svornosti. Jednota nemůže být roztržena ani jedno tělo rozděleno vytržením z celku; nedá se rozervat, ani když se vnitřnosti rozdrásají na kusy. Všechno, co se oddělí od původu svého života, nebude moci samo ze sebe žít ani dýchat: pozbývá životní podstatu.

Epistula 43, 4

Nejmilejší bratři, jaké utrpení mi přináší snášet, že nemohu přijít v této chvíli k vám, že se vám nemohu přiblížit osobně a povzbudit vás Pánovým učením a jeho evangeliem! Nestačí dvouletý exil, smutná vzdálenost od vašich tváří a nemožnost vás vidět! Nestačila bolest spojená s pláčem, která mě ničí v mé samotě, kdy jsem daleko od vás pln starostí. Nestačily slzy, které jsem proléval dnem i nocí, abych já, kněz, jehož jste si s neskutečnou láskou a zápalem zvolili, zasloužil vaši spásu, a zůstávám daleko od vašeho objetí. K tomuto stíhanému duchu se ještě přidala větší bolest: totiž, že nemohu osobně běžet k vám, kteří se nacházíte v tak těžkém utrpení a těžkostech.

Epistula 54, 6

Rozhodli jsme se pro střední cestu: vybrali jsme moudré řešení, abychom odpadlým neupřeli naprosto naději, že mohou dosáhnout společenství, pokoje a odpuštění, aby se ještě více neztratili, nebudou-li mít důvod k naději… Rozhodlo se, že se prodlouží pokání a obdrží se otcovská shovívavost prostřednictvím bolesti. Prozkoumali jsme příklad od případu nitra a potřeby jednotlivců podle dílka (de lapsis), které, mám za to, ti také přišlo.

De mortalitate

16. Jak je vzácné, užitečné a nezbytné, že tento mor a tato epidemie, na pohled hrozné a šílené, zajišťují spravedlnost jednotlivců a zkouší lidské city! Tento mor ukazuje, zda svatí pomáhají nemocným, rodiče milují své pokrevní příbuzné, jak mají za povinnost…, zda lékaři nezanedbávají nemocné, kteří mají zapotřebí pomoci.

20. Víme, že naši bratři nezahynou, ale jsou prostě posláni před námi - vzdalují se nám a jdou před námi. Vnímáme, že nám chybí… ale nesmíme pro ně plakat. A ani se nesmíme zde na zemi oblékat do smutečních šatů, protože oni již oblékli bílý šat.

26. Milovaní bratři, je třeba mít na zřeteli a častěji uvažovat o tom, že jsme se zřekli světa a jen v něm dočasně přebýváme jako hosté a poutníci. S radostí vítejme den, který každému z nás určí náš domov a který nás odsud vysvobodí, vyprostí z nástrah světa a znovu uvede do ráje a dá království. Kdo by z ciziny nespěchal zpět do vlasti? My za svou vlast považujeme ráj; tam nás očekává mnoho našich drahých, touží po nás početný a velký zástup našich rodičů, bratří, dětí, kterým už nemůže nic uškodit, mají však dosud starost o naši spásu. Shledat se s nimi, obejmout se s nimi, jaká je to společná radost pro ně i pro nás! Jaká je to tam v nebeském království blaženost být beze strachu z umírání, jaké je to svrchované a trvalé štěstí žít věčně!

Ad Demetrianum

3. 1. Ty, [Demetriáne], který neznáš boží nauku a pravda je ti cizí, musíš především vědět, že svět již zestárl a nevládne již takovou statností a silou jako dříve. ... Sám svět dosvědčuje svůj úpadek pomíjivostí všech věcí.

5. 1. Častěji a častěji zuří války, nouze a hlad vyvolávají nejistoty, řádění nemocí podlamuje zdraví, lidstvo pustoší ničivé epidemie. Měl bys vědět, že to všechno bylo předpovězeno, totiž že v posledních dnech se zlo rozmnoží a rozhojní se různá protivenství. Nablízku je již soudný den, vrůstá boží hněv, a ten bičuje lidské pokolení.

18. 1. Kdo nachází veškerou svou radost a slávu ve světě, tomu protivenství ve světě způsobuje bolest. Toho, kdo je přesvědčen, že po tomto světě jej již nečeká žádné dobro, kdo si chce užít každého ovoce, které život nabízí, kdo si myslí, že veškerá slast jednou skončí, kdo počítá v tomto pomíjivém a krátkém životě s nějakým zadostiučiněním a radostí – toho bolest z katastrof dohání až k slzám. Až tento svět pomine, zbude mu jen trest, který má vytrpět. Když však současné zlo dolehne na ty, kdo skládají svou naději v budoucí dobro, ti žádnou bolest nezakoušejí.

26. S [Kristem] navždy budem žít, jako děti boží. Radovat budem se s ním navěky obnoveni tímtéž křížem.

Epistula 58, 1

A nyní přichází velká změna, na níž musí být Kristovi vojáci připraveni s velkou odvahou. Musejí myslet na to, že kalich krve Páně se za ně prolévá každý den, aby jej mohli pít, aby byli schopni i oni prolít svou krev za něj. To znamená chtít být s Kristem a chtít napodobovat to, co učil a konal. … Neměl by nás děsit strach z vyhnanství, ani samota tam, kde se každý z nás na svém útěku schová. Nezůstává sám, ten kdo má na útěku za svého společníka Krista není sám ten, kdo uchovává Boží chrám na jakémkoli místě se nachází: nezůstává bez Boha. … Sláva mučednictví není menší u toho, koho odsoudí autorita uprostřed velkého shromáždění, když důvod jeho smrti je spojen s Kristem.

Epistula 60, 4

Nejmilejší bratře, poznali jsme slavné svědectví vaší víry a vaší ctnosti a krásné vyznání, které nám dalo velikou radost, že se smíme účastnit vašich zásluh a vaší radosti. … Stále na vás ve svornosti a vzájemné lásce vzpomínáme. Musíme se stále za vás modlit a vy konejte právě tak. Vzájemnou láskou ulehčujeme obtíže okamžiků pronásledování. Dá-li Pán někomu z nás milost, že zemře rychle a předejde ostatní, naše přátelství s ním ať pokračuje u Pána a naše modlitba za bratry a naše sestry ať neustává svolávat Otcovo milosrdenství.

Epistula 69, 17

Odpověděl jsem na tvůj dopis, drahý synu, podle mých ubohých schopností. Smýšlím o tom takto: Je pouze jediný křest, jediný Duch svatý, jediná církev, ustanovená naším Pánem Ježíšem Kristem na Petrovi, v němž spočívá původ a *typus* jednoty. Nebráním žádné hlavě církve podle toho, co se mi zdá lepší, krom toho, že se budou Pánovi zodpovídat za své jednání.

Epistula 71, 3

Není třeba schovávat se za existující zvyklosti (tj. římské: nekřtít, afr. křtít znovu), ale je třeba zvítězit na základě rozumových argumentů. Petr jehož si Pán od začátku vyvolil a na němž zbudoval svou církev, se později ocitl v neshodě s Pavlem ohledně obřízky, a tehdy nebyl arogantní, ani si na nic neoprávněně nehrál, neodvolával se na svůj primát a nenárokoval si, že jej musí poslouchat staří i noví křesťané. Neuzemnil Pavla se záminkou, že pronásledoval církev, ale odvolával se v dobré míře na pravdu a dobré argumenty, které slyšel od Pavla. Dal nám tak lekci z jednoty a trpělivosti a my se tak učíme, abychom se nedrželi jen vlastních názorů, ale abychom si přisvojili ty názory, které se nám ukazují jako dobré a spásné, odpovídající pravdě a spravedlnosti, dobré ideje, které nám mohou nabídnout naši bratři a kolegové.

Epistula 73

1. Rozhodli jsme, že křest v katolické církvi musí zůstat jediný. Proto znovu nekřtíme, ale křtíme ty, kdo pocházejí z cizoložné a světské vody, a kteří musejí být znovu obmyti a posvěceni pravou spásnou vodou… jediný křest je náš.

26. Nechci komukoli dávat příkazy, ani žádnému biskupovi bránit, aby dělal, co chce: má veškerou svobodu se sám rozhodnout… Udržme s našimi spolubiskupy božskou svornost a Pánův pokoj … s trpělivostí a mírností hleďme k tomu, abychom uchovali jednotu duší, čest biskupského kolegia, jednotu víry, svornost episkopátu. Proto s Božím dovolením a pod jeho vnuknutí jsme se pokusili, jak to umožnil náš ubohý intelekt, sepsat spisek O trpělivosti, který vám zasíláme.

Epistula 75, 17

A v této chvíli se rozhořčuji nad touto tak jasnou a zjevnou Štěpánovou hloupostí. Vychloubá se svým biskupským místem a tvrdí, že je držitelem Petrova následnictví, na němž jsou položeny základy církve, dává přitom vzniknout mnoha dalším skalám, které se stávají základem staveb mnoha dalších církví, a přesto na základě své autority brání platnost křtu, který udělují heretici? … Štěpán, který o sobě veřejně prohlašuje, že se mu díky následnictví dostalo Petrovy katedry, žádnou horlivostí proti heretikům nehoří. Dokonce připouští, že se jim dostává nejen trochu, ale vrchovatě moci milosti! Říká, a trvá na tom, že heretici prostřednictvím svátosti křtu smývají poskvrnění starého člověka, odpouštějí staré smrtelné hříchy, činí z nich nebeským znovuzrozením Boží děti a posvěcením božské koupele připravují na život věčný. 3. Jestliže tak veliké a nebeské úkoly vlastní církvi poskytuje a uděluje heretikům, co koná jiného, než že s těmi, jichž se zastává a hlásí se k tomu, že se jim dostává tolika milosti, navazuje společenství? A už vůbec nemusí pochybovat o tom, zda s nimi být zajedno také v ostatních věcech – společně se s nimi scházet, připojovat vlastní modlitby k jejich a mít společný oltář i oběť.

Epistula 58, 3

Když vysvětlujeme někomu, kdo se vydává přes moře do Říma… vybízíme jej, aby rozpoznal v římské církvi formu a kořen katolické církve a zůstal s ní v jednotě. … Tak všichni spojení s našimi kolegy uznáváme pevně vaše společenství, tedy jednotu katolické církve a s ní jsme spojeni.